

TURINSKO PLATNO (I)

Josip Marčelić, Split

Uvod

U ovom stoljeću mnogo se pisalo i raspravljalo o Turinskom platnu. Razvila se i posebna znanstvena grana nazvana "sindonologija". Zbog mnoštva otkrivenih činjenica i iznesenih zaključaka proučavanje je još u tijeku. Budući da kršćanska tradicija Turinsko platno povezuje s Isusovom mukom i smrću, korisno je i potrebno približe se upoznati s činjenicom toga platna i razmišljanjima o njemu. U ovom prvom dijelu osvrnut ćemo se na samu činjenicu Turinskog platna i njegovo proučavanje. U drugom dijelu ćemo se osvrnuti na daljnja znanstveno-teološka proučavanja.

Fenomen Turinskog platna

Turinsko platno (skraćeno: TP) naziva se po Turinu, gradu u kojem se čuva. Naziva se također Sveto platno ili Sveto pogrebno platno (La Sindone Santa), jer je, po vjermičkoj tradiciji, u njega bilo umotano Isusovo mrtvo tijelo i položeno u grob. Ono se je prvi put pojavilo u javnosti u Evropi godine 1357. i to u francuskom mjestancu Lireyu. Kasnije, godine 1502. preneseno je u gradić Chambery, koji je pripadao vojvodama Savoia. Odatle je godine 1578. preneseno u Turin, gdje se otada redovito čuva, makar je u nekim prigodama bilo izloženo na štovanje vjernicima i u nekim drugim gradovima, ili je pak u nekim teškim nemirnim vremenima bilo sklonjeno u neke druge tada sigurnije gradove.

Prvi pogled na Sveto platno

a) Turinsko platno je dugo 4,36 m, a široko 1,10 m. Otkano je u jednom komadu, osim uske trake širine 7,5 cm, koja mu je nadodana čitavom dužinom i sašivena običnim šavom. Platno je boje bjelokosti. Makar je veoma staro, začuđujuće je čisto. Iz blizine se može zapaziti da je njegovo tkanje u obliku riblje kosti. Na više je mjesta oštećeno. Gdje nije oštećeno, veoma je dobro sačuvano. Kada se Platno dotakne, pod rukom se osjeća da je fino i meko kao svila. Promatrano mikroskopom na njemu se ne otkriva nikakve tragove raspadanja.¹

b) Na Platnu se zapaža "dvostruka slika" čovječjeg lika otisnuta na njemu, naime prednja i stražnja strana čovječjega tijela ovijena Platnom. No, ta slika više je sjena nego li pravi čovječji lik. Ipak se

¹ Ian Wilson, *Eine Spur von Jesus. Herkunft und Echtheit des Turiner Grabtuchs*, Herder, Freiburg-Basel-Wien 1980, str. 19-20.

može zaključiti da je to bio snažno građen čovjek, s dugom kosom i bradom. Platno ga pokazuje u samrtnom položaju, tako da je svom dužinom položen na Platno, koje je preko njegove glave preklopljeno i seže s gornje strane tijela sve do prstiju nogu.²

Lik tijela je jednobojan, u sepija boji, koja ima sasvim nježne prijelaze. Kada se približavamo Platnu, boja nestaje kao magla. To boji daje posebnu prozračnost i nježnost.³

Lice izgleda kao maska, s velikim očima, odijeljeno od tijela, jer je bez ramena. Dobro se zapažaju prekrížene ruke na krilu; ne zapažaju se noge ispod koljena, a stopala su kao nejasna mrlja.⁴

Na liku čovjeka zapažaju se rane od krvi: i to na licu, zatiljku, laktovima i stopalima, te posebno velika rana na boku.⁵

c) Na Platnu se vide i neka oštećenja.⁶

Prvo oštećenje potječe od probadanja Platna oštrim užarenim predmetom, dok je ono bilo složeno. To se je moralo dogoditi već prije godine 1192/1195, jer iz tih godina imamo jednu sliku (u Codexu Pray) koja reproducira lik Svetoga platna i na slici se nalaze naslikana ta oštećenja.

Drugo mnogo veće oštećenje od vatre dogodilo se je godine 1532. kada je Sveto platno bilo u Sainte Chapelle u Chamberyu. Zbilo se je to u noći 4. prosinca. Vatra je zahvatila kapelu i škrinju u kojoj se čuvalo Sveto platno. Požar se uspjelo ugasiti vodom, ali je nešto rastaljenog srebra škrinje palo na Platno i oštetilo ga na više mjesta, probivši više naslaga složenog Platna. Iz tog vremena imamo rupe na Platnu prouzročene vatrom, opaljene dijelove oko tih rupa, kao i mrlje od vode kojom se vatru gasilo. Zanimljivo je da pri tome lik Rospetoga gotovo i nije bio oštećen.

Klarise su popravile Platno godine 1534, od 15. travnja do 2. svibnja. Tom prigodom su također pojačale Platno podmetnuvši mu obično nizozemsko sukno iste veličine.⁷

"Otkriće" Svetog platna

Premda je Sveto platno bilo poznato katoličkoj crkvenoj javnosti već od 1357. godine, ipak možemo reći da je ono bilo na jedan novi način otkriveno 1898. godine. Te godine se je slavila 50. obljetnica Statuta talijanskog ustava, te je u Torinu bila priređena posebna izložba Svetog platna. Tom zгодom je kralj Umberto I. pristao da

² Usp. Wilson, nav. dj., str. 20.

³ Usp. Wilson, nav. dj., str. 22.

⁴ Usp. Wilson, nav. dj., str. 22.

⁵ Usp. Wilson, nav. dj., str. 23.

⁶ Usp. W. Bulst, *Betrug am Turiner Grabtuch. Der Manipulierte Carbondrest*, Verlag J. Knecht, Frankfurt am Main, 1990, str. 46-49; Wilson, nav. dj., str. 23-27.

⁷ Usp. Wilson, nav. dj., str. 24-27

Platno fotografira odvjetnik i njegov savjetnik Secondo Pia, koji je kao fotograf amater bio dobitnik više nagrada. Bilo je to u noći od 28. na 29. svibnja 1898. kada je uspjela njegova druga fotografska snimka. Razvije ploče. Na njegovo veliko čuđenje, na pločama se je pojavila slika čovjeka kao prava fotografska pozitiv-slika; s jasnim likom, s glavom, rukama i nogama, s ranama. Najdirljivije od svega bilo je lice - nevjerovatno stvarno lice na crnoj pozadini.

To je odjeknulo čitavim Torinom. Danima su u Pijin fotografski studio grnuli istaknuti ljudi, kao vojvode i biskupi, vojvotkinje i princeze da vide taj "negativ". I novine su raširile tu vijest.⁸ Fotografska slika čovjeka s Platna dobila je posebnu izražajnost, po svijetlim i tamnim dijelovima; na njoj se je jasno uočavalo stvarno ljudsko tijelo. Fotografska kopija je bila mnogo prepoznatljivija i detaljnija nego li original na Platnu. Od tada se za Turinsko platno počela zanimati i šira javnost, te posebno stručnjaci. Došlo je do fenomena Turinskog platna kako ga susrećemo tek u XX. stoljeću.

Do našeg stoljeća za Turinsko platno su se zanimali gotovo isključivo katolici. Oni su dolazili i častili Sveto platno, o njemu su pisali, raspravljali, proučavali ga i brižno čuvali. Postavljalo se je također, sa strane nekih, i pitanje njegove autentičnosti, ali se je uvijek štovalo kao časna relikvija. U naše vrijeme za Turinsko platno se zanimaju i protestanti i znanstvenici. Među znanstvenicima su ga proučavali i mnogi agnosticici. U javnosti se za njega veoma zanimaju vjernici i nevjernici. U danim časovima nevjernici više od vjernika.

Odakle toliko zanimanje za predmet koji je tradicionalno posebno vezan uz Katoličku crkvu? Svakako da tome ima više razloga, ali je među njima posebno istaknuta primjena modernih znanosti na njegovo proučavanje i rezultati do kojih su ta moderna istraživanja dovela. Umjesto da znanstvena proučavanja Turinskog platna razotkriju njegovu neautentičnost i krivotvorenje, kako se očekivalo, ona su u čovjeku na Platnu otkrivala sve izazovnija pitanja na koja znanstvenici pokušavaju davati različite odgovore. Intenzivna proučavanja Svetog platna 70-tih godina našeg stoljeća mnogo su tome doprinijela.⁹

Što nam otkriva fotografija?

Fotografija Turinskog platna nam otkriva: da je na Svetom platnu fotografski negativ Rasketoga; da su zbog toga lijeva i desna strana Rasketoga na Platnu u zbilji obrnute: to znači da je rana na lijevom boku Svetog platna u stvari rana na desnom boku Rasketoga.¹⁰

⁸ Usp. Wilson, nav. dj., str. 28-30.

⁹ Usp. K. E. Stevenson - G. R. Habermas, *Verdetto sulla Sidone*, Editrice Queriniana, Brescia 1982, 4. izd., str. 13-14.

¹⁰ Usp. Wilson, nav. dj., str. 35-37.

Fotografije Turinskog platna doprinijele su da se "otkrije" Turinsko platno. Pokušajmo slijediti daljnje etape proučavanja Svetoga platna u našem stoljeću.

Anatomski stručnjak i TP

Poslije otkrića što ga je donio fotografski negativ, koji je napravio Secondo Pia, za Sveto platno su se zainteresirali medicinski stručnjaci.

Najveće je zanimanje vladalo na Sorboni u Parizu, gdje je u proljeće 1900. godine mali tim započeo specijalnim istraživanjima na slikama Svetoga platna. Taj tim je vodio Paul Vignon, mladi biolog, koji će kasnije biti profesor biologije na *Institut Catholique* u Parizu.

Istaknuti član te grupe je bio Yves Delage, profesor za usporednu anatomiju na Sorboni, koji je tada imao 48 godina i bio je na vrhuncu svoje karijere. Bio je poznat po svom agnosticizmu i odbacivanju svega što se pojavljivalo kao čudesno ili nadnaravno. Proučivši lik Raspetoga s Turinskog platna, održao je 21. travnja 1902. predavanje pod naslovom: "Kristov lik koji se vidi na Svetom platnu u Turinu". Pred brojnim i pažljivim slušateljstvom izjavio je da proučavajući rane i ostale datosti na Platnu s medicinskog gledišta na njima ne nalazi nikakve anatomske greške, tako da mu izgleda nemogućim da bi lik na Platnu bio djelo bilo kojeg umjetnika. Ukazao je i na to da bi za svakoga bilo veoma teško i besmisleno crtati negativ slike, a upozorio je također na to da se na Platnu ne nalazi nikakav trag nama poznatih boja. Smatrao je da je lik na Platnu Kristov lik, koji bi nastao nekim nama nepoznatim procesom, dok je Isus ležao u grobu.

Polsatno predavanje naišlo je na veoma veliki odjek. Engleski liječnički časopis *The Lancet* i londonske novine *Times* pisale su o nalazima Delagea kao znanstveno utemeljenima. I pariški "Figaro" se o njima također pozitivno izrazio. Ali na Pariškoj akademiji znanosti bili su manje oduševljeni. Bilo je to vrijeme racionalizma i slobodnih mislilaca, te je tajnik Akademije, Mercelin Bertholet, odbio objaviti cijeli tekst izlaganja, a mnogi Delageovi kolege bojali su se za njega da je time ozbiljno ugrozio svoj znanstveni ugled.

Delage je na to odgovorio da on priznaje Krista kao povijesnu osobu i da ne vidi razloga zašto bi se netko spoticao o to da još postoje tragovi njegove zemaljske egzistencije. Napisao je također, uz gore spomenuto, svojem prijatelju Charlesu Richetu Luftu: "Kada bi se umjesto o Kristu radilo o bilo kojoj drugoj osobi kao npr. o Sargonu, Ahilu ili o nekom faraonu, nikome ne bi ni palo na pamet da se tome usprotivi. Ja sam ostao vjeran pravom duhu znanosti kod istraživanja

tog pitanja i usmjeren sam prema istini, ne vodeći ni najmanje brigu o tome hoće li time biti dirnuti interesi bilo koje religijske skupine."¹¹

Kirurg i TP

Tih godina dr. Pierre Barbet, šef kirurgije u bolnici St.-Joseph u Parizu, izvodi brojne pokuse na tjelesima pokojnika da bi znanstveno utvrdio odgovaraju li rane čovjeka s Platna ranama jednog rassetog čovjeka.¹² Vignon i Delage su proučavajući sliku Rassetoga na Platnu uočili i naglasili da čavao nije prolazio Rassetome kroz dlan ruke, nego kroz ručni zglob, kroz zapešće.

Dr. Barbet je u tom smislu nastavio svoja istraživanja u Hôpital du St. Joseph, gdje je, kao šef kirurgije u jednoj od najvećih klinika u Parizu imao pogodne mogućnosti za eksperimente. Kada je on zabio čavao u ruku jednog pokojnika na mjestu na koje ukazuje slika na Turinskom platnu, na njegovo iznenađenje, Čavao je veoma lako prošao kroz ruku, a da pri tom nije razbio ni jedne kosti, a palac ruke je sam od sebe pao prema dlanu ruke! čavao je naime pogodio "nervum medianum", koji upravlja palcem, i time učinio da je palac posve omlitavio i pao prema dlanu ruke. I kada je to svoje iskustvo usporedio sa slikom na Turinskom platnu, vidio je da ni jedna ni druga ruka na slici nemaju palca! Zaključio je: "Nijedan falsifikator nije mogao takvo što naslućivati." Dosljedno: nije mogao tako ni naslikati. Dotičnik bi, dakle, morao izvanredno dobro poznavati i živčanu strukturu ruke.¹³

Istraživanja rana na nogama pokazuju da su noge pri razapinjanju bile prekrížene jedna iznad druge, pri čemu je lijeva noga bila iznad desne. Dr. Robert Bucklin, koji je autoritet na ovom području, kaže da se na Turinskom platnu može zapaziti gotovo puni otisak desnog stopala i u sredini stopala mala četverokutna mrlja koja upućuje na ranu od čavla.¹⁴ P. Barbet je napravio eksperiment na svježe amputiranim nogama i zabio čavao između druge i treće kosti na sredini stopala, prema rani na Turinskom platnu. Pri tome je čavao sasvim lako prošao kroz stopala nogu a da pri tome nije slomio kosti. Krvnik je, dakle, dobro znao gdje treba zabiti čavao koji će uz križ držati svu težinu tijela i kako će se Rasseti moći o čavao opirati i podizati gornji dio tijela, da bi mogao disati.¹⁵

¹¹ John Walsh, *The Shroud* (London: S. H. Allen 1963), navedeno prema Wilsonu, nav. dj., str. 38-39.

¹² Pierre Barbet, *Die Passion Christi in der Sicht des Kirurgen* (Karlsruhe, Badenia 1953), navedeno prema Wilson, nav. dj., str. 39.

¹³ Usp. Barbet, nav. dj., nav. prema Wilsonu, str. 48-49.

¹⁴ Dr. Robert Bucklin, *The Medical Aspects of the Crucifixion of Christ* (in: *Sindon*, DeceMBER 1961, str. 9), nav. prema Wilsonu, nav. dj., str. 50.

¹⁵ Usp. Wilson, nav. dj., str. 50.

Rana na boku Raspetoga je veoma vidljiva: na Turinskom platnu je s lijeve strane, a budući da je to negativ-slika Raspetoga, ta je rana bila na desnom boku Raspetoga. Na tom mjestu je Platno nešto oštećeno pri požaru iz godine 1532. Klarise su oštećenje popravile. Čini se da izljev krvi teče iz ovalne rane duge 4,4 cm, a široke 1,1 cm.

Turinsko platno pod mikroskopom

Sveto platno je bilo brižno čuvano i tek povremeno izlagano vjernicima na čašćenje. Tek godine 1898. i 1931. dozvoljeno je da se smije fotografirati, ali nije bilo moguće dobiti dozvolu za njegovo bliže i neposredno proučavanje, još manje za neke ekperimente na njemu. Takav je bio stav kuće Savoia, vlasnice Svetog platna, kao i turinskog kardinala. Dotadašnja istraživanja vršila su se na temelju fotografija Turinskog platna. Ipak je i u tome s vremenom došlo do nekih promjena.

Tajna komisija iz 1969. godine

Zbog velikog zanimanja za Sveto platno i poticaja da se ono bolje zaštititi i upozna, konačno je turinski kardinal Michele Pellegrino pristao da se sastane jedna komisija, da izvidi u kakvom je stanju Sveto platno i da mu predloži koje bi eksperimente bilo prikladno izvesti na Svetom platnu. Komisija se je sastala 16. lipnja 1969. godine, ali je radila tajno. Imala je 11 članova, stručnjaka iz različitih područja znanosti povezanih s proučavanjem Turinskog platna. Za njezine članove i rad saznalo se tek 1976. godine.¹⁶

Stručnjak za platno i TP

U studenom 1973. (dana 22. i 23.) ponovno se je sastala Komisija za ispitivanje Svetoga platna, uvijek dakako u tajnosti. Neki članovi su u međuvremenu zašli u godine te nisu mogli sudjelovati u radu Komisije, neki su umrli. Mjesto njih su imenovani novi članovi i ujedno povećan broj članova. Među novoimenovanima je kao savjetnik bio i prof. Gilbert Raes sa Instituta za tekstilnu tehnologiju iz Genta u Belgiji.

Uz članove Komisije pri ispitivanju su bile i četiri redovnice vješte šivanju i vezenju da budu pri ruci stručnjacima. Iz Svetoga platna je izvađeno za ispitivanje 17 lanenih niti, od kojih je svaka bila duga oko 12 mm. Stavljene u za to već pripremljene plastične vrećice s natpisima. Radilo se je s mikroskopskim pincetama i škarama da se ne ošteti Platno i da ga se ne uprlja dodirrom ruku.

¹⁶ Usp. *La S. Sindone: Ricerche e studi della commissione di esperti nominata dall' Arcivescovo di Torino, Card. Michele Pellegrino, nel 1969*, kao Dodatak u: *Rivista diocesana torinese*, siječanj 1976, nav. Wilson, str. 75. bilj. 1.

Za posebna ispitivanja prof. Raesa izvađena su dva relativno veća komada platna: jedan veličine 13x40 mm iz glavnog dijela Platna, drugi veličine 10x40 mm iz trake platna koja je čitavom dužinom nadodana glavnom dijelu Platna. Prof. Raes je dobio, uz ta dva veća komadića platna, također još dvije lanene niti, jednu od 12 mm iz glavnog dijela tkanine i drugu od 13 mm, kojom se šivala dodatna traka uz glavnu tkaninu.

Već iz ranijeg promatranja Platna običnim okom moglo se je dobiti dosta podataka o Platnu, a ispitivanja Platna pod mikroskopom, koja je izvršio prof. Raes u svom laboratoriju u Belgiji, nadodala su još i nove podatke. Evo glavnijih:

1) Tkanje glavnog dijela Platna je unakrsno (rebrasto) tkanje u obliku riblje kosti ili klasa; ono je u omjeru "tri naprama jedan", što znači da nit prolazi preko tri pa ispod jedne niti itd. Za stručnjake platna to je zanimljiv podatak, jer većina poznatog palestinskog, egipatskog i rimskog platna za vrijeme Kristovo i u tom razdoblju imalo je glatko tkanje, tj. bilo je jednostavne strukture "jedan naprama jedan", "jedan gore, jedan dolje". Komplicirano tkanje "tri naprama jedan" doista je poznato u tom razdoblju, ali kod tkanja svile, a ne kod lanenog platna. Nađen je jedan svileni uzorak takvog tkanja u Palmiri (prije 276. po Kristu) i u jednom lijesu djeteta (oko 250. po Kr.) u Holboroughu (Kent, Engleska). Takvo složeno laneno tkanje ukazuje na to da je ono bilo veoma dragocjeno, i da je bilo dostupno samo bogatim osobama. Prema prof. Raesu takvo tkanje je u ono vrijeme bilo općenito rasprostranjeno, te se po tome ne može sigurno zaključiti da bi ono potjecalo iz Palestine i iz prvog stoljeća po Kristu.

2) Prof. Raes je pod mikroskopom i polariziranim svjetlom posve sigurno utvrdio da se radi, bez ikakve sumnje, o lanenom platnu s obzirom na glavni dio Platna i na traku koja je glavnom dijelu nadodana. Ujedno je utvrdio da je nit kojom je dodatna traka sašivena s glavnim dijelom Platna također od lana.

3) Pri ispitivanju naišao je na zanimljivost koju nije očekivao: među nitima glavnoga Platna zapazio je veoma malene, ali prepoznatljive, tragove pamuka. Odatle je zaključio da je tkalački stan na kojemu se je tkalo Sveto platno služio ujedno i za tkanje pamučnog platna, te su tragovi pamuka ostali u Platnu. Budući da se u to vrijeme pamuk nije gajio u Evropi, nego samo na Istoku i na bliskom Istoku, prof. Raes je zaključio da je to Platno tkano negdje na Istoku, a ne u Evropi.

4) Nadodana traka platna jednakog je tkanja kao i glavno Platno: "tri naprama jedan". Međutim u njoj nema tragova pamuka te znači da je tkana na nekom drugom tkalačkom stanu i naknadno nadodana glavnom dijelu Platna. Čini se da je traka platna nadodana glavnom Platnu poslije nastanka lika Raspetoga zato da bi njegova slika bila u sredini. To je međutim trebalo biti učinjeno u dosta

kratkom vremenskom razmaku budući da obadva platna i u tkanju i u kvaliteti veoma odgovaraju jedno drugome. Da je prišivena traka imala za cilj staviti u sredinu lik Rasketoga čini se i po tom što ona nije jednako duga kao glavno Platno, nego na gornjem i na donjem dijelu nedostaju mali komadići.

Veoma je važno ponovno istaknuti činjenicu da je s lanom bio pomiješan pamuk, a ne vuna. Prema Mišni, naime, s lanenim tkanjem smjelo se je miješati pamučno, a nikako se nije smjelo miješati vuneno tkanje. Tako npr. Židovi ne smiju nositi ni vezice za cipele koje bi bile spletene od lana i vune; pogotovo ne subotom. Da bi izbjegli i samu mogućnost tog prekršaja Mišne, vjerni Židovi ne nose vezice na cipelama kada idu plakati pred Zid plača u Jeruzalemu!¹⁷

Kriminolog i Sveto platno

Nekoliko tjedana prije nego što je godine 1973. Sveto platno bilo pokazano na televiziji, pozvana su trojica stručnjaka da prouče njegove fotografije koje je snimio Judica-Cordiglia (jun.) godine 1969. i da kažu svoje stručno mišljenje o tome da li fotografije vjerno odražavaju strukturu Platna i lik na njemu.

Jedan od tih stručnjaka je bio dr. Max Frei, poznati švicarski kriminolog, koji je god. 1955. objelodanio članak u kojemu je izrazio svoje mišljenje da su fotografije Turinskog platna krivotvorene. Upravo zbog toga je i pozvan da utvrdi da li su fotografije vjerne svom originalu. Dr. Frei je stekao međunarodni ugled uspješno obavljajući analize mikroskopskih substancija pri istraživanju brojnih zločina. Od 1948. do svojeg umirovljenja 1972. bio je šef znanstvenog laboratorija Züriske policije i sudjelovao je pri otkrivanju mnogih velikih zločina i nesreća. Makar je poslije toga bio u mirovini, često su ga policijske službe raznih naroda pitale za savjet.

I dok je 4. listopada 1973. radio na svom stručnom poslu ovjerovljavanja fotografija Turinskog platna, koje je godine 1969. snimio Judica-Cordiglia, zapazio je da je površina Platna pokrivena brojnim veoma sitnim česticama prašine. Zamolio je za dozvolu da smije uzeti neke čestice za analizu. Kardinal Pellegrino je to dozvolio. Kada se je vratio u svoj laboratorij u Zürich pogledao je pod mikroskopom prašinu koju je uzeo s Platna. Sa svojim iskusnim pogledom odmah je uočio u prašini spore od bakterija, spore od mahovina i gljiva kao i pelud od cvjetova raznih biljaka, što se sabralo stoljećima na Turinskom platnu, kako je to bilo i za očekivati. Važno je znati i to da je dr. Frei po studiju prvotno bio botaničar. Stoga ga je taj pelud veoma zainteresirao.

Godine 1974. i 1975. dr. Frei je marljivo ispitao praške peluda uzete s Turinskog platna i došao je do sljedećih zaključaka:

¹⁷ Usp. Wilson, nav. dj., str. 78-84.

a) Na Platnu se nalazi pelud od 49 različitih vrsta biljaka;

b) Među tim biljkama ima tipova halofitnih pustinskih biljki, koje su "veoma tipične" za palestinsko područje oko Mrtvog mora i oko pustinje Negeb. Te biljke naime žive u zemlji koja ima mnogo soli, što je značajno za područje oko Mrtvog mora. Među tim pustinskim vrstama biljki nalazi se tamarisk, suaea i artemisia. O njima kaže Frei: "Te su biljke od velike dijagnostičke važnosti za našu geografsku studiju, jer se takve vrste ne nalaze u svim onim zemljama, gdje je Turinsko platno bilo izloženo slobodnom zraku. Dosljedno tome jedan falsifikat koji bi bio napravljen bilo gdje u Francuskoj - u zemlji u kojoj nema tih tipičnih halofita - u srednjem vijeku, ne bi na sebi imao takvih karakterističnih praškova peluda iz pustinskih predjela Palestine."¹⁸

c) Na Platnu ima peluda stepskih biljki, karakterističnih za anatolsko stepsko područje, uključivši Bitlis, Diyarbakir, Mardin, Urfu (nekadašnja Edesa) i Malatya (predjeli oko izvora Eufrata, sjeveroistočno od Antiohije);

d) Ima peluda jedne male grupe biljaka koje su karakteristične za okolicu Carigrada;

e) Na Platnu se nalazi pelud karakterističnih evropskih biljki, što odgovara poznatoj činjenici da se Sveto platno kroz duže vrijeme nalazilo u Francuskoj i Italiji.

Prema tim nalazima dra Freia možemo zaključiti da je Sveto platno bilo veoma vjerojatno u Palestini. Također je vjerojatno bilo i u turskim predjelima, u anatolskim stepskim područjima.¹⁹ Na temelju tih svojih istraživanja on izražava svoje mišljenje da "određeno zaključivanje dopušta da Sveto platno nije falsifikat".²⁰

Ispitivanja talijanske ekipe iz 1973.

Kardinal Pellegrino i vlasnik Svetoga platna, bivši kralj Italije Umberto, koji je bio u prognanstvu, dali su dozvolu da se ono televizijski pokaže svijetu. Talijanska ekipa stručnjaka je u svojim tadašnjim istraživanjima došla do nekih znanstvenih otkrića koja su potaknula nova istraživanja, koja su omogućena godine 1978. Evo nekih zaključaka znanstvenog istraživanja talijanske komisije izvedenih u studenom 1973. godine:

1) Istraživanja talijanskih znanstvenika nisu na Turinskom platnu otkrila nikakvih boja ni pigmenata.

2) Mikroskopsko istraživanje je otkrilo da slika na Platnu zahvaća samo površinu Platna, samo gornja vlakanca Platna. Komisija je

¹⁸ Usp. Wilson, nav. dj., str. 92.

¹⁹ Usp. Wilson, nav. dj. str. 89-93; usp. također i Stevenson - Habermas, nav. dj., str. 35.

²⁰ Usp. Wilson, nav. dj., str. 92.

otkrila da je slika na Platnu sastavljena od "žutih vlakana-naca". I ta žuta boja nije posve prožela niti Platna, i nije ušla među njih, kako to čini boja kada je slikar upotrebljava.²¹

Veliki rezultat tih proučavanja što su ih izveli talijanski stručnjaci iz godine 1973. posebno je to što su svojim rezultatima zainteresirali istaknute znanstvenike za daljnje proučavanje Turinskog platna. Postavljala su se mnoga i važna daljnja pitanja, na koja je trebalo dati odgovore.²²

Svemirski istraživači ispituju TP

Dvojica mladih američkih profesora, stručnjaka za svemirska istraživanja, bila su posebno zainteresirana za negativne slike Svetoga platna. Fizičar dr. John Jackson prvi put je vidio negativ-sliku Svetoga platna god. 1968. Posebno ga je, kao stručnjaka, zainteresiralo, što je već Paul Vignon uočio i iznio, izgleda da je slika na Platnu napravljena iz neke određene udaljenosti. Jacksona su na to upućivali postepeni, blagi i fini tonovi i prijelazi boja na slici tijela na Platnu, što se dosta jasno zapaža na fotonegativu. Trebalo je dakle, prema njegovu razmišljanju, izračunati udaljenosti pojedinih dijelova tijela od slike i jačine tona na slici. Da to utvrdi razvio je mali program istraživanja i našao za to potrebne stručnjake-suradnike.²³

a) Trodimenzionalna slika s Platna

Mala ekipa je najprije napravila platno od fine pamučne tkanine, veličine Turinskog platna, na koje je dr. Eric Jumper, član ekipe, aerodinamičar, projicirao dijapozitive Turinskog platna i prenio sve važnije detalje slike s Platna. Densitometrom su mjerili gustoću tamnosti na pojedinim dijelovima negativ-slike s Turinskog platna i izračunali koliko bi pojedini dio slike trebao biti udaljen od svojeg originala. Dobili su tako visinske kvote kao na nekoj geografskoj karti. Što je manja udaljenost slike od tijela, to je slika tamnija. To im je bio još jedan daljnji pokazatelj da je slika trebala nastati na način neke projekcije.

Godine 1976. netko je Jacksonu savjetovao da se obrati Williamu Motternu, specijalisti za fotografsko vrednovanje slike. Mottern je rado prihvatio poziv Jacksona i donio svoj aparat za analiziranje slike koji dvodimenzionalnu sliku prebacuje u trodimenzionalnu, reljefnu sliku. Aparat naime pomoću computera i fotočelije očitava crtu po crtu jačinu tamnosti pojedinog dijela slike i prebacuje na TV-monitor kao reljefnu sliku. Pokušaj je uspio. Dobili su reljefnu sliku, trodimenzionalnu, sliku čovjeka s Turinskog platna. Jackson je time bio izvan-

²¹ Usp. Wilson, nav. dj., str. 85-89; Stevenson - Habermas, nav. dj. str. 71-73.

²² Usp. Stevenson - Habermas, nav. dj., str. 74-75.

²³ Usp. Wilson, nav. dj., str. 253. i sl.

redno potresen. Možda se ovo otkriće može donekle usporediti s onim otkrićem iz 1898. kada je Secondo Pia otkrio negativ slike čovjeka s Platna kao pravu sliku čovjeka. Sada smo dobili i reljefnu sliku čovjeka s Platna.²⁴

b) Kovani novčići na očima

Te reljefne slike mogle su se povećati. Tako se moglo lakše očitavati i druge detalje na slici, koji ranije nisu bili ni uočljivi ni "čitki".

Dr. Jackson je zapazio nešto neobično na očima Rasketoga s Turinskog platna. Trodimenzionalna, reljefna slika očiju pokazuje neku nenaravnu izbočinu, kao da nešto leži na očima. Jackson nije imao mira. Listao je po svojoj biblioteci zanimajući se za drevne židovske običaje pri pokapanju mrtvaca. I našao je u "Jewish Quarterly Review" iz 1898. da je kod Židova, i nekih drugih naroda, bio običaj staviti pokojniku na oči prije pokopa mali kovani novac ili komadić gline. Na temelju toga Jackson je zaključio da je moguće da "izbočina" na slici očiju odgovara mali kovani novac.²⁵

Pitanje metalnog novčića na očima Rasketoga s Platna dalje je proučavao prof. Filas (Chicago). On smatra da se na novčiću desnoga oka mogu uočiti slova UCAI a u sredini novčića neka vrst pastirkog štapa. Prof. W. Bulst na temelju savjetovanja s numizmatičarima smatra da se radi o rimskom bakrenom novčiću, koji je dao lijevati Pilat. Slova na njemu "UCAI" bi bila ostatak od cjeline natpisa "TiberioU KAIsaros" ("K" bi bilo izraženo latinskim slovom "C": UCAI=UKAI). Naime, natpis bi upućivao na to da je novčić iz vremena cara Tiberija. Tragovi novčića na lijevom oku su manje jasni.²⁶

c) Rane od bičeva u tri dimenzije

Jackson i Jumper su došli također do novih rezultata pri proučavanju rana nastalih od bičevanja. Na nekim ranama se dosta jasno uočava s koje strane je došao udarac bičem po tijelu; da li s desne ili s lijeve strane - upravo zbog trodimenzionalnosti tih rana. I to je bio još jedan novi dokaz da slika na Turinskom platnu ne može biti falsifikat, jer jedan umjetnik iz XIV. st. ne bi bio u stanju nešto takvo naslikati, falsificirati.²⁷

"Projekt istraživanja Turinskog platna" (1977.)

Dr. Jackson i dr. Jumper su tražili pomoć i od drugih suradnika da im pomognu pri vrednovanju i očitavanju fotografija Turinskog

²⁴ Usp. Wilson, nav. dj., str. 253-256.

²⁵ Usp. Wilson, nav. dj., str. 256-258.

²⁶ Usp. W. Bulst, nav. dj. str. 58-59. na str. 58 prof. Bulst donosi i fotografiju tog dijela Turinskog Platna, a pokraj njega i Pilatov novčić s crtežem prof. Filasa i slovima "UCAI".

²⁷ Usp. Wilson, nav. dj., str. 259.

platna. Tako su zatražili pomoć od fizičara i kemičara Raya Rogersa iz Los Alamosa te stručnjaka za infracrvenu spektroskopiju rentgensko-fluorescentnu analizu Josepha Accetta iz Tehničkog instituta vojne avijacije SAD-a u Albuquerqueu. Oni su došli do zajedničkog zaključka: iscrpljene su mogućnosti daljnjeg istraživanja fotografija Turinskog platna pa bi trebalo nastaviti s daljnjim istraživanjima na samom Platnu. Svećenik Peter Rinaldi, veliki štovatelj Turinskog platna, porijeklom Talijan, omogućio im je svojim posredovanjem da se izvrše neka istraživanja na Svetom platnu godine 1978, kada je Platno bilo izloženo prigodom 400. obljetnice njegova donošenja u Grad. Ekipa stručnjaka je brojala 25 članova. Za predstojeći zadatak detaljno su se pripremili, razradili isrpne planove svih pokusa i nabavili najmodernije potrebne aparate. Ti su se stručnjaci godine 1977. udružili u grupu: The Shroud of Turin Research Project (skraćeno: STURP, tj. Projekt istraživanja Turinskog platna).²⁸

Izložba i znanstvena istraživanja iz godine 1978.

Svečanost otvaranja i izlaganja Svetoga platna slavljenja je 26. kolovoza 1978, a izloženje je trajalo šest tjedana, tj. do 8. listopada. Kroz ta 42 dana prošlo je ispred Svetoga platna oko 3.333.000 posjetilaca, koji su mogli pristupiti Svetom platnu na udaljenosti od tri metra. Vrijeme posjeta Svetom platnu najprije je bilo od 7.00 do 22.00 sata; postepeno se sve više proširivalo i konačno je započinjalo u 6.15 sati. Mnoštvo ljudi čekalo je u redovima. Među njima su uz katolike bili i vjernici drugih kršćanskih konfesija.²⁹

Ispitivanja evropskih i američkih stručnjaka godine 1978.

Po završetku izlaganja održan je 7. i 8. listopada Međunarodni kongres o Svetom platnu. Navečer 8. listopada započeo je rad znanstvenih komisija. Sveto platno je prve noći bilo na raspolaganju europskim stručnjacima.³⁰ Znanstvena ekipa američkih stručnjaka dobila je na raspolaganje pet dana i pet noći za ispitivanje Svetog platna.³¹ Oni su pred sobom imali slijedeće ciljeve:

a) Na prvom mjestu radnih planova bila je rentgensko-fluorescentna analiza, koja je bila posebno važna za kemijsko utvrđivanje nastanka slike, putem spektroskopskog promatranja. Svi naime elementi imaju svoje specifične rentgenske emisijske spektre, kada ih izložimo elektronskim zrakama. Napravljeni su također i obični rentgenski snimci i infracrveni snimci Svetoga platna.

²⁸ Usp. Stevenson - Habermas, nav. dj., str. 75.

²⁹ Usp. Wilson, nav. dj., str. 264-265.

³⁰ Usp. Wilson, nav. dj. str. 267.

³¹ Usp. Stevenson - Habermas, nav. dj., str. 87-88.

b) Daljnji program je bio pribaviti fotografsku dokumentaciju pomoću svih mogućih modernih tehnika pod vodstvom iskusnih stručnjaka iz laboratorija za rakete, D. Lynna i J. Lorrea: crno-bijeli snimci, snimci u boji, makro i mikrofotografije, infracrvene i ultraljubičaste fotografije. Nije nedostajalo fotografskog materijala jer su različite firme tih materijala dobrovoljno darovale mnoštvo svojih proizvoda.

c) Po prvi put je napravljena fotografija i naličja Svetoga platna koje su klarise, poslije požara iz 1532, pokrile nizozemskim platnom radi učvršćivanja Svetoga platna. To nadodano nizozemsko platno nije trebalo odijeliti od Svetog platna nego je bilo dovoljno malo ga osloboditi na jednom dijelu i bilo je moguće laseroptikom - koja se upotrebljava u medicinskoj dijagnostici za promatranje svinutih površina - fotografirati čitavo naličje Svetoga platna.

d) Prema prijedlogu dra McCronea izvađeni su mali uzorci s Platna za jonsko-rentgensko-fluorescentnu analizu. McCrone je dobio više lanenih niti iz Platna, kako je to zatražio za svoje analize. Uzeo je također preko 50 uzoraka prašine s površine Platna, na sličan način kao i dr. Frei. Dobio je također i više niti Platna iz predjela koji na sebi nose tragove slike tijela i krvi, kao i nekoliko kontrolnih niti iz predjela Platna na kojima nema nikakvih tragova slike.³²

Stručnjaci su sabrali mnoštvo materijala. Pune tri godine su bile potrebne da na desetke znanstvenika u Evropi i SAD-u proučava sakupljene podatke u svojim laboratorijima da bi došli do svojih zaključaka. Iznesimo u nastavku važnije zaključke.³³

Opća svojstva slike s Turinskog platna

Posebno su važni njihovi zaključci o općim svojstvima slike na Turinskom platnu.

a) Mikroskopsko istraživanje Platna iz godine 1978. dalo je prvi cjeloviti tehnički opis slike na Platnu. Golim okom zapažamo tek blage boje lanenih vlakana od kojih je satkano Platno. Otprilike deset do petnaest isprepletenih vlakana tvori jednu nit. A niti su u prosjeku debele 0,5 mm. Mikroskopsko istraživanje ujedno je otkrilo da je slika jednobojna (monokromna): žućkasta boja je svugdje jednaka. Na mjestima slike gdje oko opaža razliku u intenzitetu boja, u stvari je samo razlika u gustoći obojenih vlakana. Drugim riječima: na "tamnijim" dijelovima slike niti nisu više žute nego li drugdje; ti su dijelovi po izgledu tamniji jer sadrže više obojenih vlakana od svijetlijih dijelova slike.

Ta razlika u gustoći obojenih vlakana u srazmjeru je s udaljenošću Platna od odgovarajućeg dijela tijela čiju sliku nosi. U tom je glasovito trodimenzionalno svojstvo slike. Taj vid je potpuno potvrđen

³² Usp. Wilson, nav. dj., str. 269-270.

³³ Usp. Stevenson - Habermas, nav. dj., str. 87-88.

slikama snimljenima 1978. godine. Vernon Miller, fotograf ekipe, iz Instituta za fotografiju Brooks iz Santa Barbara u Kaliforniji, snimio je godine 1978. veoma jasne fotografije u kontroliranim uvjetima. Analize tih fotografija pomoću analizatora slike Vp-8 dale su trodimenzionalnu sliku, kao i ranije analize koje su izveli Jumper i Erickson, analizirajući fotografije snimljene 1931. godine.

b) Znanstvenici su također zapazili da je slika na Platnu bez ijednog fokusa; te da se mnogo lakše uočava iz neke udaljenosti nego li iz blizine. Kada se slika promatra iz udaljenosti od nekoliko cm jedva se razlikuje od pozadine. Ali iz udaljenosti od 5 ili 6 m vide se sve pojedinosti. Taj zanimljivi fenomen ovisi o ljudskom oku. Slika na Platnu nema jasnih obrisa, a ljudsko oko je oblikovano tako da zapaža kontraste rubova.³⁴ Sve te oznake slike na Platnu, uz neke druge, možemo iznijeti u slijedećem pregledu. Na temelju ranijih istraživanja, koja je ekipa STURP-a kontrolirala, i svojih novih istraživanja i eksperimenata, ona ističe slijedeće oznake slike na Turinskom platnu:

1) Slika je površinska. Ona je naime nastala samo od obojenosti površinskih vlaknaca. Odatle se zaključivalo da ona nije probila na drugu stranu Platna. To je ekipa STURP-a doista ispitala i utvrdila da na drugoj strani Platna nema slike Rasketoga.³⁵

2) Ona je detaljizirana. Na njoj nalazimo tako sitne detalje da su stručnjaci mogli brojiti udarce bičevanja i čak prema rubu rana od bičeva razlikovati s koje strane je bičem udaren, da li s lijeve ili s desne strane.³⁶

3) Slika je termički stabilna. Nije se naime izmijenila pod utjecajem topline za vrijeme požara 1532. Dijelovi slike koji su sasvim blizu opaljenih dijelova Platna iste su boje kao i dijelovi udaljeni od opaljenih mjesta.³⁷

4) Slika ima kemijsku stabilnost. Žućkasta boja od koje je slika sastavljena ne može se rastvoriti poznatim kemijskim sredstvima; pod njihovim utjecajem također ne gubi na izražaju niti se bilo kako mijenja.³⁸

5) Stabilna je prema vodi. Sveto platno je polijeivano vodom da bi se godine 1532. ugasio požar, u kojemu se je nalazio relikvijar sa Platnom. Slika nije od toga pretrpjela nikakve štete.³⁹

³⁴ Usp. Stevenson - Habermas, nav. dj., str. 88-90.

³⁵ Usp. Isto, str. 79.

³⁶ Usp. Isto, str. 79.

³⁷ Usp. Isto, str. 79.

³⁸ Usp. Isto, str. 80.

³⁹ Usp. Isto, str. 80.

6) Na slici nema pigmenata boje. Pri različitim analizama slike na Platnu nisu se mogli otkriti nikakvi pigmenti boja.⁴⁰

7) Slika je trodimenzionalna. Ova njezina oznaka svakako je iznenađujuća, najzanimljivija i najtajnovitija. Intenzitet boja slike mijenja se u odnosu na udaljenost između tijela i Platna. Matematički odnos tih elemenata je tako precizan da su stručnjaci mogli oblikovati trodimenzionalnu kopiju čovjeka s Turinskog platna.⁴¹

8) Slika je fotografski negativ. To je bilo prvo moderno otkriće na Turinskom platnu: kada se je ono fotografiralo, dobilo se pravi lik čovjeka na kojemu se zapažaju njegove pojedinosti mnogo bolje nego li na samom Platnu, gdje je slika fotografski negativ, te je sjenovita, prozirna i ne toliko jasna.⁴²

9) Ona je bez "usmjerenja". Time se misli reći da se na slici ne zapaža jedno perspektivno središte koje bi dirigiralo izgled pojedinih njezinih dijelova. Na slici s Turinskog platna također se ne može otkriti bilo kakve poteze i njihovo usmjerenje, što bi se nužno moralo zapaziti da je slika bila rađena rukom umjetnika.⁴³

Gornji rezultati istraživanja ekipe odgovaraju na pitanje: od čega je sastavljena slika na Turinskom platnu, ne ulazeći u pitanje kako je ona nastala. Slika je dakle sastavljena od žućkaste boje tankih vlakana od kojih su sastavljene niti Platna. Ekipa se je posebno zanimala i za sastav "mrlja krvi" na slici Platna, na što se želimo sada osvrnuti.⁴⁴

Mrlje krvi na Turinskom platnu

Krvave mrlje na Turinskom platnu privukle su na sebe posebnu pažnju otkako su objavljene prve fotografije u boji. Zapaže se da je krv tekla iz nogu, iz zapešća ruku i iz boka Raspetoga. Krvave tamnocrvene mrlje anatomske su utvrđene kao ispravne: kao rane čovjeka kojemu je potekla krv zbog probodenog boka i čavlima probodenih ruku i nogu. Rubovi tih mrlja su posve određeni. Ako je Platno stvarno pokrivalo mrtvo tijelo, postavlja se pitanje kako je bilo moguće odijeliti ga od mrtvog tijela a da se ne proširi rane ili ne otrgne rubove zgrušane krvi.

Kada su američki stručnjaci došli u Turin, nisu znali radi li se o pravim "mrljama krvi". Naime, članovi talijanske komisije iz 1973. godine bili su izvadili nekoliko komadića lanenih niti iz okrvavljenih predjela slike i ispitivali su ih da bi utvrdili ima li u njima hemoglobina, tj. sastojka krvi koji joj daje crvenu boju. Njihova su ispiti-

⁴⁰ Usp. Isto, str. 79.

⁴¹ Usp. Isto, str. 79.

⁴² Usp. Stevenson - Habermas, nav. dj., str. 79.

⁴³ Usp. Isto, str. 79.

⁴⁴ Usp. Isto, str. 88-90

vanja dala negativan rezultat, tj. svojim pokusima su utvrdili da u "mrljama krvi" nema tragova hemoglobina te prema tome ni krvi. Ekipa iz 1978. je pristupila novim pokusima, s modernijim sredstvima i metodama ispitivanja, da bi doznala što je s "mrljama krvi", ima li ili ne u njima nekih tragova krvi. Oni su krvave mrlje ispitivali čitavim nizom optičkih instrumenata i elektromagnetskim spektrom.⁴⁵ Ekipa je na temelju obavljenih pokusa došla do zaključka da su krvave mrlje na Turinskom platnu stvarno mrlje od prave krvi.⁴⁶

Stevenson i Habermas osvrću se i na rezultate ispitivanja talijanske komisije iz 1973. koja je ondašnjim modernim ispitivanjima došla do zaključka da u "mrljama krvi" na Turinskom platnu nema tragova prave krvi. To tumače time, što se je talijanska komisija služila manje savršenim tehnikama, a ostaci krvi u krvavim mrljama na Platnu tijekom stoljeća su ipak pod utjecajem raznih faktora izgubili mnogo od svoje prvotne djelotvornosti. Među tim faktorima vjerojatno je bio i utjecaj vatre za vrijeme požara iz 1532. godine, a i drugi mogući čimbenici. Poznato je naime da se hemoglobin mijenja pod utjecajem topline.⁴⁷

Sva ta istraživanja i pokusi upućuju, dakle, na to da Turinsko platno nije krivotvorina!

Radiokarbondost iz 1988. godine

U toku znanstvenih ispitivanja Turinskog platna posljednjih godina se više puta spominjalo karbondost kao jedno dosta pouzdano sredstvo za utvrđivanje starosti Turinskog platna. Promotrimo najprije u čemu se sastoji taj test, zatim kako je došlo do njega, kakvi su njegovi rezultati i ima li primjedbi na izvođenje testa i na njegove rezultate.

U čemu je radiokarbondost?

Svaki živi organizam na zemlji (čovjek, životinja, biljka) disanjem i hranjenjem prima kisik i različite spojeve ugljika. Jedan veoma maleni dio ugljika u prirodi, manji od jednog trilijuna, je radioaktivan, i to je ugljični izotop C 14, koji u svojoj jezgri sadrži 14 neutrona, umjesto 12 ili 13.

On je nešto teži od ostalih ugljičnih izotopa. Kao i sve radioaktivne jezgre i on podliježe stalnom raspadanju po određenoj zakonitosti. Godine 1947. je uspjelo izračunati vrijeme koje je potrebno da se njegova količina raspadanjem smanji na polovicu (=vrijeme smanjenja

⁴⁵ Usp. Isto, str. 230, dodatak D, tabela 1.

⁴⁶ Usp. Isto, str. 90-92.

⁴⁷ Usp. Stevenson - Habermas, nav. dj., str. 73, 91.

na polovicu), i ono iznosi 5270 godina; dakako, taj proces raspadanja se može izračunati iza kako neki organizam prestane živjeti.

Budući da je izotop C14 teži od ostalih ugljikovih izotopa, može ga se pomoću nekih kompliciranih metoda i aparata odijeliti od ostalih izotopa, može se utvrditi njegovu stvarnu količinu u nekom organskom materijalu i odnos prema raspadnutim njegovim količinama, odakle se onda može izračunati starost tog organskog materijala koji potječe od nekog ranijeg živog bića.⁴⁸

Kako je došlo do radiokarbontesta Turinskog platna?

U prvim počecima ove metode bilo je potrebno mnogo materijala da bi se ovim postupkom moglo ispitati starost nekog predmeta. Poslije 1978. razvijeni su takvi postupci, da je za karbontest bilo potrebno malo materijala. I tako je konačno došlo odobrenje iz Rima i Torina da se provede radiokarbontest na Turinskom platnu.⁴⁹

Tijek karbontesta

Za radiokarbontest su izabrani laboratoriji u Oxfordu, u Tucsonu (Arizona/SAD) i u Zürichu. Dne 21. travnja 1988. izvađeni su sa Turinskoga platna predviđeni uzorci za karbontest. Pri tome su bili prisutni kao kvalificirani svjedoci: kardinal Ballestrero i njegov savjetnik prof. Gonella, dr. Tite, predstavnici triju laboratorija, prof. Evin i neki stručnjaci za tekstil. Službeno objavljivanje rezultata karbontesta dao je kard. Ballestrero 13. listopada 1988. u Turinu na temelju jednog telegrama što ga je dr. Tite njemu uputio. Sadržaj je bio veoma oskudan: Turinsko platno potječe iz vremena između 1260. i 1390.

Poslije toga se je govorilo: "Znanost je progovorila." Nije se niti spomenulo da postoji mnoštvo tome protivnih znanstvenih rezultata. Prof. Gonella je objasnio da se Turinsko platno i dalje smije častiti - kao "ikona".⁵⁰

Kritički osvrt na postupak i rezultate karbontesta iz 1988. godine

1) Neki postupci pri samom vršenju karbontesta upućuju na neku vrstu manipulacije te stoga i na oprez. Spomenimo neke od njih koji su došli na javu:

a) U službenom izvještaju koji su potpisali kardinal Ballestrero i dr. Tite spominju se samo dva "kontrolna uzorka" uz uzorak Turin-

⁴⁸ Usp. Bulst, nav. dj., str. 11; Wilson, nav. dj., str. 269.

⁴⁹ Usp. Bulst, nav. dj., str. 11.

⁵⁰ Usp. Isto, str. 17.

skog platna. Međutim, kasnije će se doznati da su laboratorijima poslana tri "kontrolna uzorka", što će priznati i dr. Tite.⁵¹

b) Dr. Tite je pri objavljivanju rezultata istraživanja mimoišao i prekršio raniji dogovor koji je predviđao da u Torinu treba održati konferenciju sudionika u istraživanju i tek tada objaviti rezultate. I ovdje se postavlja pitanje: zašto dr. Tite nije održao ranije prihvaćenu obavezu?⁵²

c) Ranije je bilo također određeno da se pri vršenju testova surađuje sa stručnjacima s drugih područja. Međutim dr. Tite izbjegava i praktično isključuje stručnjake koji su bili na početnoj konferenciji, kao što su prof. Gonella, prof. Chagas, znanstvenici iz STURP-a (američki stručnjaci za istraživanje Turinskog platna), kao i stručnjake iz ASSIST-a (Internacionalno udruženje znanstvenika za Turinsko platno).⁵³

d) Dok je dr. Tite s jedne strane isključio stručnjake i druge osobe koje su bile ovlaštene da sudjeluju u istraživanju, s druge strane dopušta Davidu Soxu, koji nije među ovlaštenim osobama za to istraživanje, da se miješa u samo istraživanje i da ide u Zürich prof. Wolfliju da o tom s njim razgovara.⁵⁴ Nameće se također pitanje: Kako je došlo do toga da je D. Sox onoga dana, kada je dano službeno saopćenje javnosti o rezultatima karbontesta, već imao štampanu svoju knjigu: *Raskrinkano Turinsko platno* (The Shroud Unmasked)?⁵⁵

2) Uz gore iznesene veoma ozbiljne teškoće koje su, izgleda, povezane s nekim manipulacijama, postoje i druga područja koja treba imati u vidu i koja su mogla utjecati na spomenuto utvrđivanje starosti Turinskog platna.

a) Postoji problem kontaminacije. Sasvim rijetko se raspada radioaktivni C 14 bez ometanja drugih faktora. Ima naime predmeta, kao što su tekstili, koji lako upijaju strane materijale. Tako tekstilni predmeti lako upijaju mlađe ugljične spojeve i postaju "kontaminirani". Na Turinskom platnu možemo računati s dosta velikom kontaminacijom. Mikrosnimci pokazuju na njemu razne strane materijale, pa i organske prirode, kao gljivice, pelud. Mnogo toga je sraslo s nitima Platna.

Kroz više stoljeća Platno je bilo izlagano, bez zaštite stakla koje je stavljeno tek u najnovije vrijeme; Platno se je hvatalo rukama za gornji rub pri izlaganju i pri slaganju; pred Platnom su gorjele bezbrojne svijeće, a i kadilo se je; novonapravljene kopije Svetoga

⁵¹ Usp. Isto, str. 18.

⁵² Usp. Isto, str. 17.

⁵³ Usp. Isto, str. 20.

⁵⁴ Sox, *The Shroud Unmasked*, nav. dj., str. 135. sl 1., navedeno prema Bulstu, 21 sl 1.

⁵⁵ Usp. Bulst, nav. dj. str. 18.

platna u srednjem vijeku više puta su se polagale na Sveto platno da ga dotaknu.⁵⁶

b) Sveto platno je bilo izloženo vatri. Pri požaru iz 1532. srebro kovčega, u kojemu se je ono čuvalo, zažarilo se je do točke taljenja, preko 900' C. Da se Platno nije zapalilo spriječio je nedostatak zraka u zatvorenom srebrenom relikvijaru. Tom zgodom je Sveto platno gašeno vodom i na rubovima se vide mrlje od vode i naplavljenog blata.

Međunarodni kongresi u Bologni i Parizu 1989.

a) Međunarodni kongres u Bologni održan je 6. i 7. svibnja 1989. godine. Tema kongresa je bila usredotočena na ikonografiju Turinskog platna i time na povijest. Bilo je prisutno oko 200 znanstvenika, većinom Talijana, ali je bilo i drugih stručnjaka: iz Francuske, Engleske, Njemačke, Grčke, SAD-a, Kanade i iz drugih zemalja. O tezi dra Titea "o krivotvorenom Turinskom platnu" među prisutnim ikonografima i povjesničarima nije se posebno govorilo, ali se je osjećalo da su neki od prisutnih donekle uznemireni pri pomisli da bi Turinsko platno moglo potjecati iz srednjega vijeka.

Prof. Bulst je s pravom upozorio na tom skupu na to da postoje slike Turinskog platna iz vremena ranijih nego li je najnovijim karbontestom datiran nastanak Turinskog platna, naime iz 12. stoljeća, pa čak i iz ranijih vremena, te da nimalo ne stoji rezultat karbontesta obzirom na starost Turinskog platna.⁵⁷

b) Međunarodni Pariški kongres sindonologa održan je u Parizu 8. i 9. rujna 1989. Intervju s dr. Titeom je bio veoma oskudan. Većina referenata je i nakon karbontesta, kao i prije njega, na Turinskom platnu vidjela jednog Raspetoga. Teza dra Titea "o krivotvorenju" je općenito odbačena. Način konkretnog vođenja karbontesta ocijenjen je kao nevjerodostojan. U zaključnoj *Izjavi znanstvenog komiteta* Kongresa zahtijeva se novi karbontest pod uvjetima kojima ne bi bilo prigovora: nikakva tajnovitost; sve poduzete mjere moraju biti dostupne kontroli sviju; ne smije biti "monopola" za način postupka i za tumačenje rezultata; treba da u njemu sudjeluju i stručnjaci s drugih područja. Pri tome se je posebno spomenulo Papinsku akademiju znanosti i istraživalačku grupu STURP, koje je dr. Tite praktično isključio. Deklaracija je prihvaćena jednoglasno.⁵⁸

Novo datiranje na temelju karbontesta, rečeno je u mnogim referatima, ne riješava ni jedan od postojećih problema povezanih s Turin-

⁵⁶ Usp. L. Fossati, *Copies of the Holy Shroud, Shroud Spectrum* 12 (1984), str. 7 sl 1. Mnoge kopije nose natpis "toccato" (dotaknuto), što znači da se njima dotaknulo Sveto Platno. Navedeno prema Bulstu, nav. dj., str. 24.

⁵⁷ Usp. Bulst, nav. dj., str. 28.

⁵⁸ *Déclaration du Comité scientifique qui a préparé le symposion* (29. september 1989).

skim platnom, a nadodaje još i nove. Datiranje Turinskog platna u 13. stoljeće još se jasnije dovodi do apsurdna, ako se ima pred očima rezultate gotovo stoljetnog znanstvenog istraživanja Turinskog platna, posebno kada ih promatramo u njihovoj cjelovitosti.⁵⁹

Svjedoci Turinskog platna stariji od XII. stoljeća

a) Tu je u prvom redu slika koja reproducira TP u Codex Pray iz XII. st.;

b) Tu su povijesni indiciji da su brojne Isusove ikone istaknuto slične liku Rospetoga s TP, a potječu iz ranijih razdoblja. O tome će biti nešto više rečeno u drugom dijelu našeg raspravljanja.

c) Dokazi koji upućuju na to da je TP isto što i Mandylion koji se je čuvao u Carigradu i koji je u Carigrad donesen iz Edese god. 944. U Edesi ga pak nalazimo već u VI. st. I o tome će biti više rečeno u drugom dijelu našeg raspravljanja, gdje se osvrćemo na povijest TP.

d) I pelud biljki specifičnih za područje oko Mrtvog mora i u predjelima Edese i Carigrada, koji je nađen na Platnu, upućuje da je ono bilo u tim istočnim predjelima prije svog dolaska u Evropu.

Zaključak

Zanimljivo je da proučavanje Turinskog platna i s najmodernijim znanstvenim sredstvima upućuje na autentičnost TP i slike na njemu.

S pravom se postavljaju brojna daljnja pitanja, a posebno: Čiji je lik naslikan na TP? Kako je taj lik nastao? O tome ćemo razmišljati u slijedećem nastavku.

(Drugi dio slijedi u idućem broju.)

TURIN'S LINEN

Summary

Turin's Linen is considered, according to the general Catholic tradition, funeral linen in which was wrapped Jesus' dead body and placed down into the grave. It size is 4,36x1,10 m and on it is the picture of the Crucified man. It appeared in France, in Lirey, about 1350 year, and it was transfered in Turin in 1578 year, where is kept today.

The author brings out the main facts from the history of the investigation of the Turin Linen. The scientists began to interest for

⁵⁹ Usp. Bulst, nav. dj., str. 28-30.

the Turin's Linen especially after 1898 year, when the Turin's Linen was photographed and the figure of Crucified man declared himself at Linen as real human figure with numerous details. From that time on it is subject of numerous scientific researches: people from medicine discover that the picture of Crucified man is without any anatomical error; it is noticed the way of his crucifixion, whipping, crowing. Weaving of the Linen is being researched; on the Linen is discovered pollen of plants from the deserted and half-deserted areas; picture of Crucified man is photo-proof; on the picture there are no traces of the pigments of colours on which it could be painted; the picture is resistant at water, fire and chemical reagents. The American scientists, from the cosmos investigation, gave a proof of Crucified man that is three-dimensional and that there is a coin on his eyes. It was done also radiocarbonate test for the testimony how the Linen is old and according it the Linen would originate from XII/XIV century. Numerous sindonologists (scientists who study the turin's Linen) questioned seriously that result, because there are the other proofs which inform that the Linen is older than that period.

It is interesting that the latest researchin of the Turin's Linen could not succeed to answer at numerous questions about the Turin's Linen and about the picture on it. Especially, the important questions are: how originated the picture of Crucified man on the Linen, whose that picture is and how the Linen came to us.